

The Construction of the Sacred Monks Wat Khok Tan Khok Tan District, Phu Sing District Sisaket Province

Apisit Meepanya¹ and Athichart Boonyotying²

^{1,2} Thai Program, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Thailand

¹ E-mail: apisat1982@gmail.com

Abstract

This study has a purpose. To study to study the issue. The construction of the sacred monk Wat Khok Tan, Khok Tan, Phu Sing district, Sisaket. Use qualitative research process. There were 10 fieldworkers and 10 in-depth interviews with villagers in Khok Tan and descriptive analysis. The selection of informants is based on a specific method (Purposive Sampling).

1) The creation of an ancient twin statue from the legendary story to the sacred couple.
2) Raising the status of the statue of the ancient monk to the status of the goddess.
3) Creating Sing Sing Traditions to blend into the annual tradition. 4) Vows to bless the statue of Singha couple to the annual sacrifice ceremony. 5) The tradition of the goddess Sing Sing to the identity of the Phu Sing.

The findings of the study also help to understand the wisdom of people in the area trying to create their own community space as a sacred area through traditional rituals. (Double Leo statue) is a symbol and precious objects used as a tool to create a sacred space, sacred rites to their own culture. They also try to communicate with their own identities to the society to get to know their own roots through continuous knowledge. Ancient belief the social consciousness of people in the area. The creative process is playing an important role in encouraging people in the area to express themselves as Phu Sing people.

Keywords: Construction, Sacred sing couple, District Sisaket Province

การประกอบสร้างสิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาประเด็น การประกอบสร้างสิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยภาคสนามและการสัมภาษณ์เชิงลึกชาวบ้านในโคกตาล จำนวน 10 คน และทำการและสรุปอธิบายเชิงการพรรณนาวิเคราะห์ ส่วนการเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด

ผลการศึกษา พบว่า การประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์วัดโคกตาล ประกอบไปด้วย 1) การประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งคู่โบราณจากเรื่องเล่าในตำนานสู่สิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์ 2) การยกสถานะรูปปั้นสิ่งคู่โบราณสู่สถานะเจ้าพ่อสิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์ 3) การสร้างประเพณีสิ่งคู่ผสมผสานสู่ประเพณีประจำปี 4) การขนานนามขอพรรูปปั้นสิ่งคู่สู่พิธีกรรมบวงสรวงประจำปี 5) การสืบสานประเพณีเจ้าพ่อสิ่งคู่สู่ความเป็นอัตลักษณ์ชาวกุฉินารายณ์

ประเด็นที่พบจากการศึกษายังทำให้สามารถเข้าใจภูมิปัญญาของผู้คนในพื้นที่ที่พยายามสร้างพื้นที่ในชุมชนของตนเองให้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ผ่านกระบวนการทางประเพณี พิธีกรรม โดยอาศัยการหยิบยกวัตถุโบราณ (รูปปั้นสิ่งคู่) เป็นสัญลักษณ์และวัตถุล้ำค่ามาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างพื้นที่ทางประเพณีพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ให้กับวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งยังพยายามสื่อสารความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองให้สังคมได้รับรู้ถึงรากเหง้าของตัวเองมาอย่างต่อเนื่องผ่านองค์ความรู้ คติความเชื่อโบราณ จิตสำนึกทางสังคมของคนในพื้นที่ และที่สำคัญกระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้กำลังมีบทบาทและเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้คนในพื้นที่แสดงออกในความเป็นชาวกุฉินารายณ์อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประกอบสร้าง, สิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์, จังหวัดศรีสะเกษ

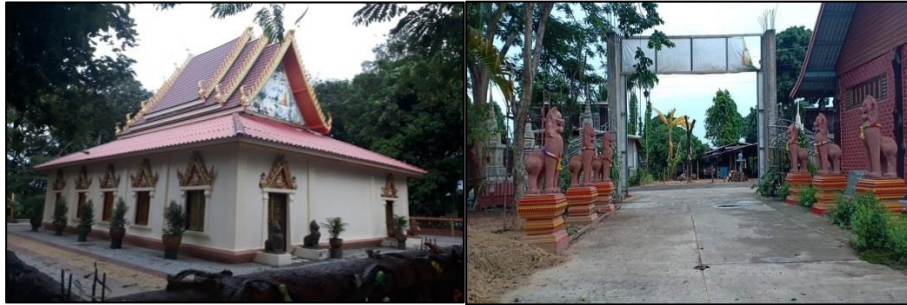
1. บทนำ

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งประหลาดอยู่ในอารยธรรมของมนุษย์มาตั้งแต่อดีต “สิ่ง” หากกล่าวตามตำนานถือว่าเป็นเทพสุริยะสิ่ง ซึ่งมนุษย์มีความเชื่อว่าเป็นสัตว์ที่ทำหน้าที่รักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และมนุษย์ได้ใช้รูปปั้นสิ่งในเชิงสัญลักษณ์เพื่อทำหน้าที่ในการรักษาวัตถุสำคัญในอารยธรรมของตนเอง เพราะเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจและความแข็งแกร่งสามารถทำหน้าที่ในฐานะเทพศักดิ์สิทธิ์ที่รักษาอารยธรรมนั้นๆ ให้ปลอดภัยจากความชั่วร้ายต่างๆ ได้ ดังที่ปรากฏรูปปั้นสิ่งถูกแกะสลักเป็นรูปสลักสฟิงซ์ หรือที่เรียกว่า (The Great Sphinx of Giza) ของอียิปต์เฝ้าหน้าประตูทางเดินเข้าพีระมิดเคเฟร หรือแม้แต่ในดินแดนชมพูทวีปซึ่งเป็นอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อนในอินเดียก็ปรากฏการความเชื่อเรื่องสิ่งเช่นเดียวกัน โดยจะเห็นได้จากการสร้างรูปปั้นสิ่งไว้รอบเสาโศกมหาราชซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นตัวแทนของอำนาจศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Power) ทั้งปวงที่จะรักษาเสาโศกของพระเจ้าโศกมหาราช ขณะที่ความเชื่อเรื่องสิ่งแถบบ้านเราจะพบว่า สิ่งในประเทศจีนก็ปรากฏมากเช่นเดียวกัน โดยถูกพบครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ฮั่น ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ทางชนชั้น (Racist symbol) เช่น ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความมั่งคั่งและความร่ำรวยของคนในสังคมจีนเป็นต้น ต่อมาในระยะหลังรูปปั้นสิ่งก็ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายไปทั่วทั้งเอเชีย เช่น ใช้เป็นรูปปั้นผู้พิทักษ์สถานที่สำคัญต่างๆ ใน ญี่ปุ่น, เกาหลี, พม่า, ศรีลังกา, กัมพูชา, ไทย ทำให้ในปัจจุบันปรากฏรูปปั้นสิ่งตามสถานที่ต่างๆ มากมายหลายรูปแบบแบบตามศิลปะของประเทศนั้นๆ

สิ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ราชสีห์ ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ที่มีพลังกำลังสูงมียูอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด ได้แก่ บันฑุราชสีห์ กาสีหะ ไกรสรราชสีห์ และดินสีหะ สิ่งประเภทนี้สามารถพบได้ในงานวรรณกรรมไทย มักปรากฏการเล่าเกี่ยวกับ “สิ่ง” ในฐานะเป็นสัตว์ป่าหิมพานต์ ส่วนสิ่งผสม เป็นสิ่งที่มีลักษณะประสมกับสัตว์ประเภทอื่น เช่น คชสีห์ สิ่งประเภทนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ทางอำนาจของกษัตริย์ หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แทนตำแหน่งในระดับผู้นำ เช่น ตราประจำตำแหน่งของเสนาบดี ทหารของพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ภาพของรูปปั้นสิ่งจะปรากฏตามสถานสำคัญทางศาสนา เช่น ประตูทางเข้าของวิหารหรืออุโบสถ ประตูทางเข้าเขตวัด เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ทางอำนาจทำหน้าที่ขับไล่สิ่งอัปมงคลและสิ่งชั่วร้ายไม่ให้เข้าเขตวัดและอาราม ซึ่งวัดในสังคมไทยก็ปรากฏรูปปั้นสิ่งเฝ้าหน้าประตูวัดตามท้องถิ่นต่างๆ มักจะพบเห็นได้ตามวัดทั่วไป เช่น ในสมัยอยุธยาที่มีการสร้างรูปปั้นสิ่งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ปกป้องรักษาสถานที่สำคัญทางศาสนาต่างๆ เช่น ปราสาท พระธาตุ โโบสถ์ ไร่อย่างมากมาย การสร้างรูปปั้นสิ่งคู่หากสำรวจข้อมูลเรื่องสิ่งแล้วก็จะพบว่า ไม่ปรากฏเฉพาะในสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์เท่านั้น การสร้างรูปปั้นสิ่งทางภาคเหนือของไทยก็มีมาแต่โบราณ เช่น ในอาณาจักรล้านนาจะพบรูปปั้นสิ่งคู่ตามวัดต่างๆ อย่างแพร่หลายเช่นกัน เพราะได้รับอิทธิพลการสร้างรูปปั้นสิ่งคู่ไว้กับวัดทางศาสนาจากประเทศพม่า ซึ่งจะเห็นได้จากประตูทางเข้าเจดีย์เขตกองก็ปรากฏรูปปั้นสิ่งคู่อย่างสวยงาม

บทความนี้ เสนอการประกอบสร้างสิ่งคู่ศักดิ์สิทธิ์ที่วัดโคกตาล ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในพื้นที่ของอำเภอภูสิงห์จังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ติดกับภูเขาหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า “ภูสิงห์” พื้นที่ส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งป่าไม้ นานาพันธุ์ ส่วนวัดโคกตาลที่ปรากฏรูปปั้นสิ่งคู่ นั้น จากคำบอกเล่าของชาวบ้านไม่สามารถกำหนดได้แน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อไหร่ เนื่องจากชาวบ้านให้ข้อมูลว่าไม่มีการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ของวัดเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แต่เล่าสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นว่า เดิมทีวัดโคกตาล ชาวบ้านเรียกว่าวัดตาลตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนบ้านโคกตาล เป็นวัดร้างมานานแล้ว ก่อนที่จะโรงเรียนบ้านโคกตาลทางด้านทิศตะวันออกของวัดมีสระน้ำซึ่งเรียกต่อกันมาว่า “สิม” ประชาชนชาวบ้านอธิบายถึงสาเหตุที่วัดร้างมาก่อนว่า สมัยนั้นมีพระชื่อแยง มากจากบ้านแดง พระตวล (อ่อน) มาก

จากบ้านแซว และพระตวนมาจากบ้านแดง เป็นพระรุ่นสุดท้ายที่อยู่ในวัดแห่งนี้ หลังจากนั้นเดินทางไปจำพรรษาที่วัดอื่น เพราะพื้นที่ดังกล่าวเกิดความแห้งแล้ง ความอดอยาก และเกิดโรคระบาดอย่างรุนแรง ปัญหาดังกล่าวได้สร้างความทุกข์ยากและความกลัวต่อพระที่อยู่ในวัด จึงทำให้วัดโคกตาลกลายเป็นวัดร้างไม่มีพระจำพรรษาล่วงเลยผ่านไปหลายปี

ภาพที่ 1 : วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ต่อมาวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2511 ทหารช่าง ก.ร.ป. กลางได้นำรถแทรกเตอร์ปรับพื้นที่สนามโรงเรียนบ้านโคกตาล พบก้อนอิฐและวัตถุที่เป็นเครื่องใช้สมัยโบราณจำนวนมาก ชาวบ้านจึงมีความเชื่อว่าวัดโคกตาลเดิมน่าจะตั้งอยู่ที่สนามฟุตบอลของโรงเรียนบ้านโคกตาลในปัจจุบัน ซึ่งคนเก่าคนแก่บางคนให้เหตุผลว่าบริเวณนั้นดังกล่าวเป็นพื้นที่ราบไม่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นวัดเพราะตามความเชื่อโบราณของชาวบ้านสมัยเก่าเชื่อว่าจะทำให้เกิดอาเพศผู้คนล้มป่วย วัดบ้านโคกตาลในสมัยนั้นจึงเกิดเป็นวัดร้างไม่มีพระมาอยู่จำพรรษาหลายปี พอถึงสมัยปัจจุบันพระตวนซึ่งมีชื่อเหมือนกับชื่อพระที่เคยอยู่ตั้งแต่สมัยเกิดโรคระบาดท่านได้มาบูรณสร้างขึ้นใหม่เริ่มจากการสร้างศาลาสถานที่ต่างๆ ขึ้นภายในวัดเพื่อใช้ในการประกอบพิธีทางศาสนา จนปัจจุบันวัดโคกตาลก็เจริญรุ่งเรืองมีผู้คนทั้งในและนอกหมู่บ้านมาปฏิบัติธรรมและบูชารูปปั้นสิงห์คู่จนถึงปัจจุบัน

ขณะที่ความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อรูปปั้นสิงห์คู่นั้นได้เกิดจากที่ชาวบ้านในสมัยก่อนได้เข้าไปพบกับวัตถุโบราณในป่าแห่งหนึ่ง ปัจจุบันสร้างเป็นวัดป่าถ้าสิงห์คู่บนเนินเขาท้ายหมู่บ้านลุม

ทุกคลองแก้ว ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกันและอยู่ทางทิศเหนือของวัดป่าถ้าสิงห์คู่ ขณะที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าไม้หนาที่บ และบางส่วนของพื้นที่พบมีบ่อน้ำ ซึ่งจากคำบอกเล่าน่าจะเป็นวัดในสมัยก่อน หรือสถานที่ที่คนสมัยก่อนใช้เป็นสถานที่ในการสร้างรูปปั้นสิงห์คู่เพื่อจะนำรูปปั้นสิงห์ไปไว้บริเวณที่มีการพบรอยพระพุทธรูป และอาจจะสร้างเป็นวัดซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลมากนัก

ภาพที่ 2 : วัดถ้าสิงห์คู่ ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบว่า วัดนี้เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านได้เข้าไปพบรูปปั้นสิงห์คู่ ซึ่งปัจจุบันได้สร้างศาลปูตาขึ้นแทนที่เพราะรูปปั้นสิงห์คู่ได้ย้ายไปอยู่วัดโคกตาล การสร้างวัดไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าสร้างขึ้นตั้งแต่เมื่อไร แต่ก็มีหลักฐานจากคนในพื้นที่รวมถึงปราชญ์ชาวบ้านว่าอาจสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ซึ่งอาจเป็นไปได้เพราะในสมัยอยุธยานั้นปรากฏการสร้างสิ่งล้อมรอบสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไว้ เช่น เจดีย์หรือสถานที่ทางศาสนาเอาไว้เป็นอันมาก หรือไม่ก็อาจสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ก็ได้ ส่วนการสร้างรูปปั้นสิงห์คู่ของช่างสมัยนั้นอาจต้องการที่จะสร้างสิ่งคู่ตามอิทธิพลความเชื่อที่ได้รับมาจากอาณาจักรขอม โดยเฉพาะการสร้างรูปปั้นสิงห์คู่ไว้ที่หน้าประตูทางเข้าวัดหรือล้อมรอบเจดีย์และสถานที่สำคัญทางศาสนาต่างๆ เมื่อชาวบ้านได้ไปพบจึงเกิดความกลัวว่า รูปปั้นสิงห์คู่นั้นอาจถูกขโมยจึงได้ร่วมมือกันย้ายรูปปั้นสิงห์คู่มายังวัดโคกตาล ต่อมาได้กลายมาเป็นวัตถุโบราณที่มีศักดิ์สิทธิ์และความสำคัญต่อชาวบ้านอย่างมาก เพราะเนื่องจากชาวบ้านได้ให้ความเคารพ ศรัทธา ต่อรูปปั้นสิงห์คู่ ที่สำคัญคือเป็นวัตถุโบราณที่ตกทอดมาอย่างยาวนาน กลายเป็นวัตถุที่มีความศักดิ์สิทธิ์และล้ำค่าที่ชาวบ้านในพื้นที่ต่างกราบไว้บูชา ดังภาพตัวอย่าง

ภาพที่ 3 : ภาพรูปปั้นสิงห์คู่ที่เคลื่อนย้ายมาอยู่วัดโคกตาลครั้งแรก

ภาพรูปปั้นสิงห์คู่ข้างต้น ได้มีการขุดพบบริเวณตรงที่มีศาลปู่ภูสิงห์ซึ่งต่อมาได้ย้ายรูปปั้นสิงห์คู่ไปที่วัดโคกตาล บริเวณที่ชาวบ้านพบดังกล่าวเป็นเนินเขาลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่ด้านทางทิศใต้ของบ้านลุมพุกประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะบริเวณดังกล่าวมีร่องรอยเหมือนมีการพยายามสร้างวัด และนอกจากจะพบสิงห์คู่แล้วยังพบอาวุธที่ใช้ในการรบ เช่น ใบเสมา พระธาตุเจดีย์ ดาบ เครื่องปั้นดินเผาของใช้ ทั้งแบบใช้สีและแบบไม่ใช้สี เมื่อมีการขุดพบรูปปั้นสิงห์คู่แล้ว ชาวบ้านจึงสร้างศาลปู่ภูสิงห์ขึ้นเพื่อประดิษฐานรูปปั้นสิงห์คู่ จากนั้นก็มีชาวบ้านได้เดินทางไปกราบไหว้ขอพรบนบานตามความเชื่อของตนเอง

ในปี 2506 ได้เกิดเหตุการณ์ที่ชาวบ้านต้องเคลื่อนย้ายรูปปั้นสิงห์คู่เพราะมีโจรได้พยายามไปเอารูปปั้นสิงห์คู่ไปขาย แต่ก็ไม่สามารถเอารูปปั้นสิงห์คู่ไปได้ ต่อมาปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ นายศก ศรีสิงห์ นายแรม ศรีสิงห์ นายบุญ ศรีสิงห์ นายปุด ศรีสิงห์ มีความกังวลว่า กลุ่มพวกโจรหาของเก่าจะมีความพยายามกลับมาขโมยอีก จึงได้ช่วยกันเคลื่อนย้ายรูปปั้นสิงห์คู่จากศาลปู่ภูสิงห์ไปซ่อนไว้ที่ป่าหญ้าคาก่อน ต่อมาจึงได้นำเกวียนของนายปุด ศรีสิงห์ไปขนเอารูปปั้นสิงห์คู่ที่ซ่อนไว้เคลื่อนย้ายมาทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ต่อมาปี พ.ศ. 2507 ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากมีเด็กในหมู่บ้านไปพบเจอแล้วขึ้นไปชี้หลังรูปปั้นสิงห์คู่ ชาวบ้านเล่าว่าทำให้เด็กที่ไปชี้หลังรูปปั้นสิงห์คู่นั้นมี

อาการเจ็บป่วยไม่หาย เพราะเชื่อว่าเกิดจากการไปละเมิดต่อรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงได้ไปทำการขอขมาโทษ จากนั้นชาวบ้านจึงปรึกษากันว่าควรขยับขยายเอารูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปไว้ที่อื่น ขณะนั้นวัดบ้านลุมพุกก็ยังไม่มีการเคลื่อนย้ายมาไว้ที่วัดโคกตาลแทน

ต่อมาในปี 2517 ได้เกิดเหตุการณ์มีโจรไปขโมยรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นครั้งที่สอง โดยชาวบ้านเล่าว่ากลุ่มโจรได้เตรียมเครื่องมือต่างๆ ที่จะเอารูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปได้ โดยใช้เชือกและยางรถจักรยานมัดเพื่อที่จะหามออกไปส่งรถบรรทุกที่จอดไว้รออยู่ที่ข้างนอกวัด ขณะนั้นเกิดปาฏิหาริย์บางอย่าง พวกโจรที่มาขโมยก็พากันวิ่งหนีไปคนละทิศละทาง ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นอำนาจของรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์โบราณ ปัจจุบันรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวได้ตั้งประดิษฐานอยู่ ณ วัดโคกตาล เป็นรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ เชื่อว่ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์จึงได้ทำการบูชาด้วย ขอพร บนบานศาลกล่าว การประกอบพิธีบวงสรวง การจัดงานแห่รูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตลอดทั้งจัดให้ประเพณีประจำปีของหมู่บ้านเพื่อเฉลิมฉลองบูชารูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวันที่ 12 – 15 เมษายนของทุกปี

ดังนั้นปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเกิดประเด็นคำถามว่า รูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดโคกตาลถูกประกอบสร้างขึ้นอย่างไร และมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างไร จึงทำให้รูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคยเป็นเพียงวัตถุดิบโบราณ ได้กลายมาเป็นวัตถุที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่จนทำให้ผู้คนเกิดความเคารพ ศรัทธา ยำเกรงจวบจนปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเด็นการประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัดโคกตาล บ้านโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

3. ขอบเขตการวิจัย

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

3.1 เรื่องเล่าที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นเรื่องมุขปาฐะที่เกี่ยวข้องกับรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตั้งในในอดีตจนปัจจุบัน

3.2 พื้นที่ในการศึกษาคือ วัดป่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือวัดที่ปรากฏรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ครั้งแรกและวัดโคกตาลซึ่งเป็นสถานที่ที่รูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ถูกย้ายมาไว้จนปัจจุบัน

แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการประกอบสร้าง

Stuart Hall (อ้างใน นิมิตรชัย ชูบุ 2559 :72) อธิบายว่า แท้จริงแล้วไม่เคยมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า ความเป็นจริงเกิดขึ้นจนกว่าจะมีผู้ที่ประกอบสร้าง (construct) ความเป็นจริงนั้นขึ้นมา และการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มนุษย์แต่ละคนใช้เพื่อประกอบสร้างความเป็นจริงขึ้นมานั่นเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นความจริงชุดเดียวกัน เช่น ในตำนานเรื่องแม่มาคพระโขนงระหว่างแม่มาคกับพี่มาก ต่างก็มีรหัสสื่อสารเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอมมนุษย์คนละชุดกัน ในขณะที่พี่มากประกอบสร้าง ความจริงว่ามนุษย์กับอมมนุษย์นั้นต่างฝ่ายควรอยู่กันคนละภพ แต่แม่มาคกลับประกอบสร้างความจริงที่แตกต่างออกไปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสามภพหรือสามภพไม่ควรอยู่บนเงื่อนไขความเป็นคนหรือเป็นผี ในสวนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีการสร้างโบราณสถานผู้ที่สร้างเหล่านั้นต่างมีการสถาปนาความจริงไว้แล้วเพื่อสร้างสิ่งเคารพบูชา และมีพิธีกรรมในการบวงสรวงโบราณสถาน

โบราณวัตถุเหล่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปช่วงหนึ่งมีการละลายพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้ที่อยู่ในอาณาบริเวณนั้น ได้กลับมาซื้อพื้นที่โบราณสถานสิ่งที่สำคัญ ให้กลับคืนมามีชีวิตอีกครั้งด้วยการประกอบสร้างความจริงขึ้นใหม่หรืออาจผลิตซ้ำความหมายเดิมแต่มีบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป

การประกอบสร้างความเป็นจริงตามการอธิบายของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม เชื่อว่าความรู้ที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่นและสังคม เป็นความรู้ที่ไม่ได้รับรู้โดยตรง ฉะนั้น มนุษย์ควรรับรู้โลกและสังคมด้วยตนเอง และสิ่งที่ ประสบการณ์ที่ได้ผ่านผู้อื่น กล่าวคือ รับรู้ประสบการณ์ สำนึกค่านิยม โลกทรรศนะเฉพาะตัว จากการ ได้สัมผัสกับโลกโดยตรง และเมื่อมนุษย์มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่าง ๆ แล้วมนุษย์ก็จะให้ความหมายแก่สิ่งเหล่านั้น และโลกตามการรับรู้ของตน พฤติกรรม การกระทำของมนุษย์จึงเป็นผลจากวิธีการที่มนุษย์ให้ความหมายแก่โลก จะเห็นได้ว่า มนุษย์สร้างโลกทางสังคม (social world) ด้วยตนเอง ความรู้ของมนุษย์จึงเกิดจากการสร้างโลกทางสังคมจากการสร้างความหมายให้แก่การกระทำของตนเองและผู้อื่น ความเป็นจริงจึงเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้น โดยสำนึก (consciousness) ของบุคคลแล้วเชื่อมโยง เขากับความคิดและการกระทำลักษณะสำคัญของมนุษย์ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แนวคิดความศักดิ์สิทธิ์

เดอร์ไคม์ (อ้างในจิระโชค วีระสย 2553: 35) ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจและอื่น ๆ ซึ่งดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกันทางศาสนา ได้ถือกำเนิดขึ้นมา หรือมีข้อเกี่ยวพันอย่าง

แนบแน่นกับเรื่องราวทางศาสนาทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเดอร์ไคม์พิจารณาว่าศาสนา หมายถึงสิ่งที่เป็นศักดิ์สิทธิ์ sacred ซึ่งแตกต่างจากสิ่งที่เรียกว่าเป็น แบบโลกวิสัย profane สิ่งที่เป็น sacred จะต้องไม่ถูกทำลาย แต่จะต้องยอมรับและยึดถือ ในการควบคุมหรือเหนี่ยวรั้งที่ขอบธรรม (legitimate constraints) มีต้นตอมาจากสถานะแห่งความศักดิ์สิทธิ์ถึงแม้ว่าจะดูว่าความสัมพันธ์น่าจะห่างไกลกันมาก ข้อแตกต่างแยกแยะระหว่างสิ่งที่เป็น sacred และ profane นั้น เดอร์ไคม์เห็นว่าน่าจะมีต้นตอมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ของมนุษยชาติ

เดอร์ไคม์ ยังกล่าวต่อไปว่า เมื่อชนเผ่าเคารพบูชาสัญลักษณ์ totem ก็เหมือนกับการบูชาเผ่าชนของตนเอง ซึ่งหมายถึง ความเหนือ (superiority) และความมีอำนาจ มีความเหนือแผ่ของ

กลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดในตัวสมาชิกประสบการณ์แห่งความศักดิ์สิทธิ์ อันมีการเน้นย้ำด้วยการปลุกฝังความเชื่อที่เรียกว่า myth และมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง เมื่อศาสนาต่าง ๆ ได้เข้าถึงความคิดที่ว่าด้วยพระเจ้า สิ่งที่เป็นความคิดนั้น เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของตัวของสังคม ศาสนาอื่น ๆ อาจไม่ได้บ่งชี้ความคิดหรือมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความเป็น sacred force แต่ทุกศาสนาในทรรศนะของเดอร์ไคม์ ย่อมมีการตัดแบ่งความเป็นจริงออกเป็นอาณาจักรของความศักดิ์สิทธิ์ และนอกเหนือจากนั้นเขาเรียกว่าความเป็น โลกวิสัย profane ซึ่งมีความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน และมีกิจกรรมร่วมที่แสดงออกถึงความสำคัญที่ไม่สมดุลกันโดยเรื่องทางศาสนาที่สูงส่งกว่า

วิธีการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คนได้แก่ ชาวบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ และผู้มีความรู้เรื่องพิธีกรรมการบูชาบวงสรวงรูปปั้นสิ่งหุ้ม
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีคำถามเพื่อใช้สัมภาษณ์จากชาวบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการจดบันทึกและถ่ายภาพประกอบสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของวัดโคกตาล รวมไปถึงการจัดพิธีกรรมการบวงสรวงรูปปั้นสิ่งหุ้มและ

พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ เจ้าอาวาส และชาวบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่วัดโคกตาล และผู้มีความรู้เรื่องพิธีกรรมการบวงสรวงรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา ตีความ และสรุป นำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษารูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ศักดิ์สิทธิ์วัดโคกตาล เป็นการศึกษาประเด็นการประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ศักดิ์สิทธิ์ในวัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ส่วนที่เป็นการประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่วัตถุโบราณซึ่งเป็นที่เคารพเชื่อถือศรัทธาซึ่งอยู่ในวัดโคกตาลจนกลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มีผู้คนมาเคารพกราบไหว้บูชาและมีการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ทุกปีอย่างยิ่งใหญ่ ดังนี้

1. การประกอบสร้างรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่โบราณจากเรื่องเล่าในตำนานสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

ชานนท์ ไชยทองดี (2557: 27) ชี้ให้เห็นว่า “เรื่องเล่ามีลักษณะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าประจำถิ่นเกี่ยวกับศาสนสถาน และศาสนวัตถุ หมายถึงเรื่องเล่าประจำถิ่นที่กล่าวถึงศาสนสถานในพระพุทธศาสนาที่เป็นที่เคารพบูชา เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา ” สำหรับเรื่องเล่าเกี่ยวกับรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ที่วัดโคกตาล จากการลงพื้นที่พบว่า มีเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนา คือได้เล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ตั้งแต่รูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ยังไม่ถูกย้ายมาอยู่ที่วัดโคกตาล ชาวบ้านต่างก็เล่าต่อกันมาถึงอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่

ภาพที่ 4 : รูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ที่วัดโคกตาลขณะที่เริ่มสร้างที่ประดิษฐาน

สุเทียน รัตนพันธ์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ว่า “ตอนที่ชาวบ้านนำโดย นายศก รัตนพันธ์ เป็นผู้นำรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่มาไว้ที่อยู่ที่บ้านลุมพุกเพราะเกิดเหตุการณ์ที่คนหาของเก่าพยายามขโมยรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่ไปขาย พอได้ย้ายรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่มาอยู่แล้วปรากฏว่ามีชาวบ้านชื่อนายยัน ศรีสิงห์ ต้อนวัว ควาย ไปเลี้ยงควายกับเพื่อนๆ ได้เจอรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่นี้ก็ว่าเป็นเพียงรูปปั้นธรรมดาทั่วไป จากนั้นเกิดความศีกคะนองตามประสาวัยรุ่น จึงได้ขึ้นไปชี้หลังรูปปั้นสิ่งหิ้งคู่เหมือนกำลังขี้ม้า ขณะนั้นเพื่อนๆพากันหัวเราะชอบใจ หลังจากกลับมาถึงบ้านเกิดเป็นใช้อย่างหนักหมดทุกคน ชาวบ้านจึงสอบถามความจริงว่าไปทำอะไร

มา พอรู้เรื่องพ่อแม่ต้องพากันนำดอกไม้ธูปเทียนเดินทางไปขอมาโทษต่อรูปปั้นสิ่งหฺ์จึงได้หายป่วยเป็นปกติ”

จันทร์ที่ รัตนพันธ์ (2561: สัมภาษณ์) ก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าของรูปปั้นสิ่งหฺ์ที่ว่า ในสมัยก่อนมีกลุ่มขโมยพยายามจะเอารูปปั้นสิ่งหฺ์ไปขาย ซึ่งได้วางแผนโดยใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อที่จะยกรูปปั้นสิ่งหฺ์ขึ้นรถ พอเอาขึ้นรถได้ปรากฏว่า รถไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ อีกทั้งยางรถก็แตก จากนั้นก็ปรากฏภาพสีดำขนาดใหญ่ขึ้นต่อหน้าพวกที่มาขโมย อีกทั้งลมพายุใหญ่พัดกระหน่ำอย่างแรง เสียงต้นไม้ใหญ่โน้มยกระแทกกันราวกับเสียงฟ้าผ่าจึงทำให้พากันตกใจวิ่งไปคนละทิศละทาง โดยทิ้งหลักฐานการขโมยเอาไว้ เช่น เชือก เหล็กที่ใช้มัด ไม้ที่ทำเอาไว้ลากรูปปั้นสิ่งหฺ์ และร่องรอยรถที่เข้าไปขโมย เมื่อชาวบ้านได้ทราบข่าวจึงมีความเชื่อว่าเป็นอำนาจของรูปปั้นสิ่งหฺ์

บัวทอง ศรีสิงห์และแรม ศรีสิงห์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าของรูปปั้นสิ่งหฺ์ว่า ประมาณปี 2498 ได้มีชาวภูลาที่เดินทางเร่ขายสินค้ากลุ่มหนึ่งเข้าไปพักอาศัยในบริเวณในตอนเย็นและได้ไปขุดค้นหาพระพุทธรูปและของมีค่าบริเวณใกล้รูปปั้นสิ่งหฺ์ จากนั้นก็เกิดปาฏิหาริย์ขึ้นกับชาวภูลาทุกคน คือชาวภูลาได้นอนตัวแข็งทื่อ และเคลื่อนไหวไม่ได้ตลอดคืน จนถึงรุ่งเช้าจึงหายเป็นปกติ พอชาวบ้านเข้าไปพบชาวภูลา ก็เล่าให้ชาวบ้านที่ไปพบฟัง ชาวภูลาทุกคนต่างเกรงกลัวจึงพากันรีบหนีออกจากบริเวณนั้น

ตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า เรื่องเล่าเกี่ยวกับรูปปั้นสิ่งหฺ์ในพื้นที่นั้น ชาวบ้านต่างมีความเชื่อว่าเป็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิ่งหฺ์ที่พยายามแสดงอิทธิฤทธิ์หรือปรากฏให้ผู้คนได้เห็น และเรื่องเล่าดังกล่าวนี้ได้เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันทำให้คนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่างได้ยินจึงเกิดความเชื่อขยายเป็นวงกว้าง สิ่งที่ตามมาคือผู้คนได้เดินทางไปบูชาและขอพรจากรูปปั้นสิ่งหฺ์ ดังนั้นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในอดีตผ่านการเล่ามาจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิ่งหฺ์ยังเป็นเรื่องเล่าที่ยังมีอิทธิพลสูงต่อความรู้สึกของชาวบ้าน ซึ่งส่งผลต่อการประกอบขึ้นของส่วนต่าง ๆ ตามมาทั้งการใช้รูปปั้นสิ่งหฺ์เชิงสัญลักษณ์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ และการปฏิบัติ

ภาพที่ 5 : ผังการประกอบสร้างเรื่องเล่าสู่การปฏิบัติบูชารูปปั้นสิงห์คู่

ภาพการอธิบายข้างต้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องเล่าที่กลายเป็นเรื่องเล่าความศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Narrative) ของรูปปั้นสิงห์คู่นั้น เกิดจากการที่ชาวบ้านมีแสดงความเชื่อในอำนาจของรูปปั้นสิงห์คู่ เรื่องเล่าจึงเป็นฐานสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงให้รูปปั้นสิงห์คู่มีความศักดิ์สิทธิ์ในความรู้สึกของคนในพื้นที่ที่บอกกับการแสดงความเชื่อและการเล่าสืบต่อกันมาทุกยุคสมัยจนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่รูปปั้นสิงห์คู่ ดังที่สถาพร เก่งพานิช (2559:6) ได้สรุปเกี่ยวกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์กับเรื่องเล่าว่า “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า ซึ่งชุมชนได้สร้างความหมายให้กับพื้นที่ที่มีความสำคัญในชุมชน ผ่านการผูกเรื่องราวและตำนานในอดีต ออกมาเป็นเรื่องราวเล่าขานสืบต่อกันมาจนกลายเป็นความเชื่อในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตำนานที่ผูกเอาไว้ได้เชื่อมโยงความเป็นตัวตนของคนในชุมชนเข้ากับพลังอำนาจบางอย่างที่ไม่สามารถอธิบายได้ระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ”

2. การยกสถานะรูปปั้นสิงห์คู่โบราณสู่สถานะเจ้าพ่อสิงห์คู่ศักดิ์สิทธิ์

รูปปั้นสิงห์คู่เมื่อครั้งที่ยังไม่ได้เคลื่อนย้ายมาที่วัดโคกตาล ยังเป็นเพียงวัตถุโบราณ (Ancient Material) ที่ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญ ดังที่จะเห็นจากมีคนขึ้นไปขี่หลังเล่นสนุกสนาน หรือมีคนไปขโมยเพื่อที่จำหน่ายไปขาย เรื่องราวเหล่านี้เป็นบ่อเกิดหรือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงสถานะรูปปั้นสิงห์คู่ธรรมดาทั่วไปที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ทำหน้าที่รักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (Holy place) ตามวัด ให้มีสถานะที่มีอำนาจสูงขึ้น แต่ต่อมาชาวบ้านวัดบ้านโคกตาลได้ร่วมกันสร้างพิธีกรรมที่รูปปั้นสิงห์คู่ขึ้นโดยขนานนามว่า “เจ้าพ่อสิงห์คู่” ดังภาพตัวอย่าง

ภาพ

ที่ 6 : รูปปั้นสิงห์คู่เคลื่อนย้ายมาไว้บนพิธีกรรมที่สถานะเจ้าพ่อสิงห์คู่

จากภาพข้างต้น เป็นภาพรูปปั้นสิงห์คู่ที่ชาวบ้านและพระสงฆ์ภายในวัดได้ร่วมกันสร้างที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อสิงห์คู่ เพราะเหตุว่าชาวบ้านมีแนวคิดร่วมกันที่จะให้ผู้คนที่มีความเชื่อได้เข้ามากราบไหว้บูชาวัตถุโบราณของตนเองซึ่งมีวัตถุมงคลสำหรับชาวภูสิงห์ทุกคน และเป็นจุดศูนย์กลางความเชื่อของชาวบ้านในพื้นที่และนอกพื้นที่ ดังจะเห็นได้ว่ามีชาวบ้านได้เข้าไปบูชาและนำพวงมาลัยไปคล้องให้รูปปั้นสิงห์คู่เป็นจำนวนมาก

หลังจากที่มีผู้คนต่างพากันไปกราบไหว้บูชา ขอพรบนบานศาลกล่าวมากขึ้น สถานที่ดังกล่าวก็ได้พัฒนาไปเป็นลำดับจากศาลาไม้ก็ได้ปรับปรุงสร้างเป็นพิธีกรรมสองชั้น ซึ่งชั้นบนเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นสิงห์คู่อยู่ข้างพระประธาน ส่วนชั้นล่างเป็นที่ให้ความรู้ และสิ่งของบูชาต่างๆ ภายในวัด ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 7 : เจ้าพ่อสิงห์คู่ที่พิพิธภัณฑ์วัดโคกตาลที่สร้างเสร็จสมบูรณ์

ศก ศรีสิงห์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า “หลังจากที่มีชาวบ้านเกิดความศรัทธาต่อรูปปั้นสิงห์คู่ วัดโคกตาลมากขึ้น เพราะได้มีการขอพรและบนบานต่อรูปปั้นสิงห์คู่ในเรื่องที่ปรารถนาและประสบความสำเร็จ เช่น พ่อแม่ไปขอบนบานให้ลูกให้สอบเข้ารับราชการได้ สถานะของรูปปั้นสิงห์คู่ที่เป็นเพียงวัตถุโบราณก็เปลี่ยนแปลงไป เพราะชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ก็พากันเรียกรูปปั้นสิงห์คู่ว่า “เจ้าพ่อสิงห์คู่” หรือบางคนก็เรียกว่า “พระยาสิงห์คู่” เลยทำให้รูปปั้นสิงห์คู่เป็นที่รู้จักในด้านของอำนาจศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน”

เมื่อพิจารณา ทำให้เห็นว่าการได้มาซึ่งสถานะของรูปปั้นสิงห์คู่ที่ถูกเรียกว่า “เจ้าพ่อสิงห์คู่” หรือ “พระยาสิงห์คู่” นั้น เป็นการให้ความหมายของชาวบ้านในพื้นที่เพื่อให้ รูปปั้นสิงห์คู่เป็นสิ่งที่สูงขึ้นในฐานะศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ (Super Natural) คอยปกป้องมนุษย์และทำให้มนุษย์เกิดความเคารพยำเกรง ดังนั้นการยกสถานะดังกล่าวจึงมีลักษณะการเชื่อมโยงความคิดของชาวบ้าน กล่าวคือ เป็นการเชื่อมโยงจากตำนานเรื่องเล่า (Myth Narrative) การให้ความสำคัญต่อรูปปั้นสิงห์คู่ของคนชุมชน บวกกับแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะการขอพรหรือการบนบานและผลที่เกิดขึ้นในทางดี จนนำไปสู่การยกระดับสถานะรูปปั้นสิงห์คู่ให้สูงขึ้นอีกทั้งความหมายของรูปปั้นสิงห์คู่ธรรมดาที่เปลี่ยนไปเช่นกัน ดังที่ ญัฐธนิชา พรรณรัตน์ (2559 : 39) ได้ศึกษาการสร้าง ความหมายเกี่ยวกับ “แม่ย่านางเรือ” ของชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดสงขลา ได้ชี้ให้เห็นว่า “ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านางเรือถูกสร้างความหมายให้เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในลักษณะของสัมภเวสีที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตและความต้องการความมั่นคงปลอดภัยด้านจิตใจของมนุษย์ แม่ย่านางเรือถูกกำหนดให้มีลักษณะเป็นผู้หญิง บ้างหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็นแต่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและเกิดคุณค่าทางด้านจิตใจ”

ดังนั้นการอธิบายดังกล่าวจึงมีลักษณะไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เป็นความพยายามในการอธิบายถึงสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดเป็นสิ่งที่มีความหมายใหม่ในทางที่มีคุณค่าและศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจมากขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดเพศหรือกำหนดสถานะของรูปปั้นสิงห์คู่อันเป็นสิ่งที่ตนเองนั้นมีความเคารพและศรัทธาให้ทรงพลังอำนาจและยิ่งใหญ่

3. การสร้างประเพณีสิ่งหุ้มผสมผสานสู่ประเพณีประจำปี

เมื่อมีการสร้างที่ประดิษฐานรูปปั้นสิ่งหุ้มภายในวัด ในเวลาต่อมาหลายปีความเชื่อที่มีต่อรูปปั้นสิ่งหุ้มโบราณของชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ ก็ทำให้รูปปั้นสิ่งหุ้มที่อยู่ในวัดโคกตาลกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีประจำปี ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นถึงแนวคิดสำคัญของชาวบ้านที่พยายามนำวัตถุที่เชื่อว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์โบราณภายในหมู่บ้านมาสร้างสรรค์ (Created) ให้เกิดคุณค่าต่อประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเอง ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 8 : การนำรูปปั้นเจ้าพ่อสิ่งหุ้มเข้าร่วมในประเพณีสงกรานต์

ตรีและสิน รัตนพันธ์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำรูปปั้นสิ่งหุ้มร่วมกับประเพณีสงกรานต์ว่า “ตั้งแต่ชาวบ้านได้เคลื่อนย้ายรูปปั้นสิ่งหุ้มจากวัดถ้ำสิงห์มาไว้ที่วัดโคกตาลตั้งแต่อดีตไม่เคยมีการนำรูปปั้นสิ่งหุ้มมาเข้าร่วมกับประเพณีสงกรานต์ แต่หลังจากที่มีผู้คนมากมายมาขอพรและได้บนบานต่อรูปปั้นสิ่งหุ้มจนได้ในสิ่งที่ตนเองปรารถนา ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงได้มีแนวคิดที่จะนำรูปปั้นสิ่งหุ้มมาเข้าร่วมกับประเพณีสงกรานต์ด้วย เพราะเชื่อว่าอำนาจของรูปปั้นสิ่งหุ้มมีจริง ดังนั้นก็ควรที่จะทำการบูชารูปปั้นสิ่งหุ้มด้วยการนำรูปปั้นสิ่งหุ้มมาเข้าร่วมในประเพณีสงกรานต์ และการนำรูปปั้นสิ่งหุ้มมาเช่นนั้นก็เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อว่าเป็นชาวภูสิงห์ด้วย”

ข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การนำรูปปั้นสิ่งหุ้มมาเข้าร่วมกับประเพณีสงกรานต์นั้น เป็นลักษณะของการผสมผสานประเพณีที่มีอยู่เดิมผนวกเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นกฎหรือพิธีการ (Ritualization) นำไปสู่การยอมรับและปฏิบัติอย่างเป็นทางการ (Formalization) ร่วมกัน โดยมีรูปแบบ จุดมุ่งหมายที่มีความชัดเจน มีความเป็นอิสระ ดังนั้นปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นการประกอบสร้างขึ้นผ่านความเชื่อ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต จารีต ประเพณี บนฐานของความต้องการที่จะให้ชุมชนของตนเองได้รับผลประโยชน์ อันจะนำไปสู่พื้นที่ที่มีการดำรงอยู่ของประเพณีเดิมและสิ่งที่น่าสนใจใหม่ในแบบผสมผสานหรือประดิษฐ์ขึ้นให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีลักษณะผสมผสานผ่านการสั่งความความรู้ของตนเองมาอย่าง

ยาวนาน บวกกับการนำสิ่งที่มีเชื่อมีค่าในพื้นที่ของตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นไปทิศทางเดียวกันดังที่ ธนวรรณ นิธิพานันท์ (2556: 151) ได้ชี้ให้เห็นว่า “การประดิษฐ์แบบผสมผสาน (Articulate) และหลอมรวมในบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวขยายความเพิ่มเติมได้ว่าพื้นที่ของการประดิษฐ์เหล่านี้มาจากการมาจากการหลอมรวมกันระหว่าง ความเป็นโลก (Global) และความเป็นท้องถิ่น (Local) ซึ่งการผนวกรวมดังกล่าวนี้ได้อาศัยความเป็นไทยและประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในพื้นที่ของหัวหินเป็นส่วนผสมเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นเรื่องราวและความเป็นมาต่างๆ มักจะถูกหยิบยกขึ้นมาแล้วนำมาใช้ในการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่”

4. การบนบานขอพรรูปปั้นสิ่งคู่สุพิธีกรรมบวงสรวงประจำปี

การบวงสรวง เป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่มีมาในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน แม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่การบวงสรวงก็ยังคงถูกจัดขึ้นเรื่อยมาในทุกพื้นที่ของสังคมไทยจนปัจจุบัน พระครูสิทธิรัตนาวุฒิ (2558:5) ชี้ให้เห็นว่า “การบวงสรวง เป็นการบอกกล่าว การขออนุญาตต่อเทพยดาอารักษ์ที่สถิตอยู่ ณ ที่นั้น ๆ รวมไปถึงบวงสรวงดวงวิญญาณของบุรพชนที่มีเดชมียอำนาจที่สถิตอยู่ที่ตรงนั้นหลายภพหลายชาติ ซึ่งผู้บวงสรวงไม่อาจรู้ได้ว่าวิญญาณอะไรหรือของใครบ้าง แต่ก็เชื่อว่ามีวิญญาณสถิตอยู่ที่นั่น ขณะเดียวกันนี้ มีการขอพร ขอโชคลาภ ให้ได้ในสิ่งที่ตนหวัง เครื่องบวงสรวง จะเป็นสิ่งมีชีวิตที่ตายและสุขแล้ว มีหัวหมู ไข่ต้ม ดอกไม้ แต่ผลไม้จะเป็นผลไม้ที่สดๆ มีการจัดรูปเทียนจำนวนมาก ๆ” สำหรับปรากฏการณ์การบูชารูปปั้นสิ่งคู่สุพิธีกรรมของบ้านโคกตาลยังปรากฏในรูปแบบพิธีกรรมอีกอย่างที่ถูกรวบรวมขึ้นเมื่อปี 2558 บนพื้นฐานฐานของความเชื่อที่มีต่อรูปปั้นสิ่งคู่สุพิธีกรรมซึ่งเป็นลักษณะของความเชื่อที่อิงกับองค์ลึกลับหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางอย่างมาใช้ในการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความรู้สึกของผู้คนในสังคมภายใต้ของการความหวัง ความปรารถนา การขอพร ให้อุดมปลอดภัยในการดำเนินชีวิตดังภาพประกอบ

ภาพที่ 8 : การประกอบพิธีรำบวงสรวงเจ้าพ่อสิงห์คู่วัดโคกตาลในทุกปี

พระครูสิทธิธรรมญาณ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบวงสรวงว่า “การบวงสร้างเจ้าพ่อสิงห์คู่วัดโคกตาลสมัยก่อนยังไม่ได้จัดขึ้น แต่ในปี 2558 ได้มีการจัดพิธีขึ้นเพื่อบูชาเพราะแรงศรัทธาของคนในพื้นที่ต่อเจ้าพ่อสิงห์คู่ใน 12 เมษายนของทุกปี ซึ่งการบวงสรวงนั้นนอกจากจะเกิดขึ้นจากความเชื่อที่มีมาตั้งแต่อดีตแล้วปัจจัยที่ทำให้เกิดการรำบวงสรวงขึ้นในปัจจุบันนั้น เพราะเกิดจากการที่ชาวบ้านที่ไปบนบานขอพรได้ประสบความสำเร็จ เช่น การขอให้บุตรของตนเองสอบเข้ารับราชการได้ ซึ่งผู้คนที่บนบานและขอพรนั้น เจ้าอาวาสได้ให้รายละเอียดว่า เป็นคนในอำเภอภูสิงห์และที่มาจากพื้นที่ต่างๆ ความสำเร็จดังกล่าวได้เกิดการเล่าลือถึงอำนาจศักดิ์สิทธิ์ จนทางวัดและชาวบ้านได้ร่วมกันจัดพิธีบวงสรวงขึ้นเพื่อเป็นเป็นการบูชาและตอบแทนคุณของเจ้าพ่อสิงห์คู่”

ข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การรื้อบวงสรวงรูปปั้นสิ่งหิ้งนั้น ถูกประกอบสร้างผ่านความเชื่อของผู้คน โดยเฉพาะความสำเร็จที่เกิดจากการบนบานหรือการขอพรในสิ่งที่ตนเองอธิษฐาน ซึ่งกล่าวได้ว่า ความสำเร็จจากการบนบานนั้นมีอิทธิพลสูงต่อการประกอบพิธีกรรมรื้อบวงสรวงขึ้นอย่างมากทำให้การบวงได้ถูกยกระดับให้เป็นกฎระเบียบหรือจารีตประเพณีที่ชาวบ้านต้องกระทำการบูชาเจ้าพ่อสิ่งหิ้งขึ้นในทุก ๆ ปี

ผู้เขียนจึงมองว่า อิทธิพลของความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองปวารณาเอาไว้ต่อเจ้าพ่อสิ่งหิ้งนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การสร้างพิธีกรรมรื้อบวงสรวงขึ้นและมีผลต่อการดำเนินชีวิตในแง่ของความสัมพันธ์ต่างๆ เช่น การเสริมกำลังใจต่อการดำเนินชีวิต การสร้างสรรค์ประเพณีขึ้นใหม่ (New Traditions) การอนุรักษ์วัตถุโบราณของชุมชน (Conservation of ancient materials) การสร้างค่านิยมทางความเชื่อ (Creating value of Beliefs) การกฎหรือจารีตของชุมชน (Community rules or traditions) จนเกิดการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อสร้างพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์สอดคล้องกับแนวคิดของ เดอร์ไคม์ ได้กล่าวว่าโลกศักดิ์สิทธิ์จะเกิดในพิธีกรรม มีความสะอาดบริสุทธิ์และมีอำนาจ ในพิธีกรรมจะมีความรู้สึกแบบแจ่มใสเบิกบาน รูปปั้นศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรมหรือ โทเทม จะเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจและทำให้เกิดความรู้สึกเบิกบาน โทเทมเป็นสัญลักษณ์ของการรวมกลุ่มและความเป็นปึกแผ่นของสังคมซึ่งจะเกิดในพิธีกรรม และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพิธีกรรมบวงสรวงนี้ ก็มีทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ สุกัทสัน คล้ายสุวรรณ (2556: 51) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาการศึกษาคำบวงสรวงในประเพณีและพิธีกรรมทางล้านนาที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย ได้ชี้ให้เห็นว่า “การประกอบพิธีบวงสรวงในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในหลายพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย เนื่องมาจากความเชื่อถือ ความเคารพ ความศรัทธา ของประชาชนชาวเชียงรายที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดวงวิญญาณ และสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือแม้แต่เป็นการสร้างเสริมพลังใจ ความเชื่อมั่น ก่อนที่จะเริ่มต้นประกอบกรรมมงคลใด ๆ ที่กำหนดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ หรือเพื่อหนุนใจให้มีพลังที่จะสามารถขับเคลื่อนความก้าวหน้าที่แก่ชีวิตและการประกอบสัมมาอาชีพอย่างสุจริต” ดังนั้น ประเด็นการบนบานขอพรเจ้าพ่อสิ่งหิ้งคู่พิธีกรรมบวงสรวง ของวัดโคกตาลจึงสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ที่ถูกสรรค์สร้างขึ้นจากความเชื่อ ความเคารพ ความศรัทธา อันเป็นผลมาจากความเชื่อที่ถูกบ่มเพาะตั้งแต่อดีต ผวนกับปรากฏการณ์ที่ผู้คนยังมีความเชื่อว่า สิ่งที่ตนเองประสบความสำเร็จ เช่น การสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งต่างๆ ได้นั้น เกิดมาจากอำนาจของเจ้าพ่อสิ่งหิ้งคู่ที่ลบล้างบาปให้ประสบความสำเร็จ ยิ่งกลายมาเป็นแรงศรัทธาที่มากขึ้น พิธีกรรมรื้อบวงสรวงจึงถูกนำมาใช้ในการในการบูชาและก่อสร้างเป็นประเพณีประจำปีของชาวบ้านและกลายเป็นกฎ หรือมติของส่วนรวม (Joint resolution)

5. การสืบสานประเพณีเจ้าพ่อสิ่งหิ้งคู่ความเป็นอัตลักษณ์ชาวภูสิงห์

อำเภอภูสิงห์เป็นหนึ่งในสามอำเภอของจังหวัดศรีสะเกษที่มีพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาและติดกับประเทศกัมพูชาซึ่งแยกการปกครองออกจากอำเภอขุขันธ์ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 ประกอบด้วย 6 ตำบล คือตำบลห้วยตี๊กชู ตำบลละลม ตำบลตะเคียนราม ตำบลห้วยตามอญ ตำบลโคกตาล และตำบลดงรัก ผู้คนในพื้นที่มีทั้งเขมร ลาว ส่วย ไทย ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกันทั้งการใช้ภาษา วัฒนธรรม ความคิด การแสดงออก ค่านิยม ดังนั้นการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของชาวภูสิงห์ให้เป็นหนึ่งเดียวกันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะรวมความแตกต่างของชาติพันธุ์ ด้วยการกำหนดอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ให้รับรู้ร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกัน ผ่านการใช้ภาษาและการสืบสานประเพณีเจ้าพ่อสิ่งหิ้งคู่เป็นสัญลักษณ์แทนชาวภูสิงห์

ภาพที่ 9 : ประเพณีแห่เจ้าพ่อสิงห์คู่ของชาวบ้านโคกตาล

ประทีป รัตนพันธ์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า ตั้งแต่แยกเขตการปกครองออกมาจากอำเภออุซันต์ คนในพื้นที่ก็ได้มีการปรึกษาร่วมกันว่าจะใช้ชื่ออะไรที่แสดงถึงความเป็นชาวภูสิงห์ ในที่สุดก็ตกลงได้ว่าในพื้นที่มีวัดอุโบสถที่มีมาตั้งแต่อดีตนั่นคือ รูปปั้นสิงห์คู่ที่วัดโคกตาล จากนั้นจึงมีมติร่วมกันว่าเมื่อมีการรูปปั้นสิงห์คู่เป็นชื่ออำเภอแล้ว รูปปั้นสิงห์คู่จะเป็นสัญลักษณ์ของและตัวแทนชาวภูสิงห์ และชาวบ้านก็จะร่วมกันแห่รูปปั้นสิงห์คู่อย่างยิ่งใหญ่ประจำปี

ขณะที่ สง่า ผุดผา (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า ชาวภูสิงห์ได้ให้ความสำคัญกับรูปปั้นสิงห์คู่วัดโคกตาลอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นสัญลักษณ์เดียวที่เป็นของล้ำค่าและตกทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเอง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่คนในพื้นที่ให้ความเคารพยำเกรง ดังนั้นชาวบ้านจึงได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่รูปปั้นเจ้าพ่อสิงห์คู่ประจำปีขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและร่วมกัน รูปปั้นสิงห์คู่เป็นเอกลักษณ์ทางวัตถุที่มีความสำคัญต่อผู้คนในชุมชน ในฐานะของศักดิ์สิทธิ์และล้ำค่า

ส่วน ไพโรจน์ รัตนพันธ์ (2561: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อสิงห์คู่ยังปรากฏแก่ชาวบ้านตลอดมา หน้าเทศกาลทำบุญประจำปีก็จะอันเชิญเจ้าพ่อสิงห์คู่ออกมาให้ประชาชนได้กราบไหว้บูชา ใครมีเรื่องทุกข์ร้อนอันใด ก็ไปบนบานบอกกล่าวเพื่อขอพรจากเจ้าพ่อสิงห์คู่เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว อีกทั้งชาวบ้านในพื้นที่ได้ยังมีการใช้นามสกุล ด้วยการใช้นามว่า "สิงห์" ต่อท้ายคำแรก เช่น "ศรีสิงห์" เพื่อแสดงความเป็นชาวภูสิงห์ ซึ่งเป็นการใช้ภาษานามความเป็นตัวเองผ่านความเชื่อต่อรูปปั้นสิงห์คู่

จากข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ผู้คนในพื้นที่พยายามสร้างความเป็นตัวเองผ่านสิ่งที่มีค่าภายในพื้นที่ของตัวเอง นั่นคือรูปปั้นสิงห์คู่ ด้วยการสร้างสรรค์ประเพณีแห่รูปปั้นสิงห์คู่ขึ้น เพราะการสร้างประเพณีขึ้นนั้นสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ (Recognition) และการยอมรับ (Acceptance) ทั้งการปฏิบัติต่อประเพณีและค่านิยมความเชื่อร่วมกัน และที่เห็นได้ชัดเจนคือคนในพื้นที่พยายามเสนอตัวตนด้วยการใช้นามว่า "สิงห์" เป็นนามสกุลต่อท้ายคำแรก ยิ่งชัดชัดว่า การกำหนดเช่นนี้หมายถึงการรวมตัวระหว่างจิตสำนึกของผู้คนในพื้นที่กับสัญลักษณ์รูปปั้นสิงห์คู่ที่มีมาตั้งแต่โบราณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ขณะเดียวกันการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของชาวภูสิงห์ก็มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหลายส่วน ดังจะเห็นได้จากการใช้ทรัพยากรทางวัตถุโบราณที่มีอยู่เดิมรวมไปถึงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มาสร้างประเพณีควบคู่กับกับภูมิปัญญาผสมผสานกันระหว่างวัตถุโบราณและรูปแบบของประเพณีด้วยการสืบสานผ่านกระบวนการของประเพณีแห่เจ้าพ่อสิงห์คู่ภายในพื้นที่ของตนเอง จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะทางพื้นที่และตัวตนของผู้คนในชุมชน (Community) ซึ่งลักษณะของการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับคำอธิบายของ ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2547 (อ๋างโน นวรัตน์ บุญภิกษา 2559:151) ที่ได้ศึกษาการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง พบว่า อัต

ลักษณะทางชาติพันธุ์นั้น ประกอบด้วย ภาษา ระบบคุณค่า ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ การประกอบอาชีพ หรือการผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ด้วยการนำเอาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบเดิมมานิยามตนเอง เช่น รูปแบบการปกครองและวิถีชีวิตในชุมชนที่มีการสร้างแนวความคิดที่ว่าชาวผู้ไทเป็นพี่เป็นน้องกันและให้คุณค่าใหม่ในการปรับความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ซึ่งรูปแบบของการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชนชาตินั้น ไม่ได้หยุดนิ่งหรือตายตัว หากแต่มีกระบวนการสร้างและกระบวนการสืบทอดอัตลักษณ์

ดังนั้นในประเด็นดังกล่าว ผู้เขียนจึงเห็นว่า การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชาวภูสิงห์ผ่านรูปปั้นเจ้าพ่อสิงห์คู่ นั้นประกอบไปด้วยหลายส่วนด้วยกัน ทั้งเรื่องภาษา แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และวัตถุที่เชื่อว่ามีพลังอำนาจลึกลับตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ที่มหาลอมรวมเชื่อมโยงกัน ทำให้พื้นที่ของจิตสำนึกกับความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติเกิดปฏิกิริยาในลักษณะของความพยายามเสนอหรือนิยามความเป็นตัวเองหรืออัตลักษณ์ (Identity) ผ่านภาษาที่แสดงออกประเพณีปฏิบัติร่วมกัน (Practice tradition)

สรุปอภิปรายผล

การศึกษาการประกอบสร้างรูปปั้นสิงห์คู่ศักดิ์สิทธิ์วัดโคกตาล ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ในประเด็นการประกอบสร้างรูปปั้นสิงห์คู่ศักดิ์ที่มีมาตั้งแต่โบราณ ผู้เขียนสามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. การประกอบสร้างรูปปั้นสิงห์คู่โบราณจากเรื่องเล่าในตำนานสู่สิงห์คู่ศักดิ์สิทธิ์

การประกอบสร้างรูปปั้นสิงห์คู่โบราณจากเรื่องเล่าในตำนานสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นการใช้เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ระหว่างสิงห์คู่กับชาวบ้าน เช่น เรื่องเล่าการปรากฏตัวของรูปปั้นสิงห์คู่ให้ผู้คนได้เห็น หรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเจ็บป่วยที่เกิดจากการละเมิดต่อรูปปั้นสิงห์คู่ เรื่องเล่าดังกล่าวได้เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันทำให้ผู้คนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่างได้ยินจึงเกิดความเชื่อขยายเป็นวงกว้าง กลายเป็นเรื่องเล่าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ของรูปปั้นสิงห์คู่ขึ้น เมื่อเรื่องเล่าอยู่ในฐานะของความศักดิ์สิทธิ์จากความรู้สึกของมนุษย์ การหลอมรวมระหว่างวัตถุ คือ สิงห์ เรื่องเล่า ความเชื่อ การปฏิบัติจึงเกิดขึ้นในรูปแบบของกระบวนการหรือพิธีกรรมบูชา (Ritual worship)

น่าสนใจว่า ประเด็นดังกล่าวได้แสดงถึงพันนาการของการหลอมรวมจากวัตถุไปจนถึงแนวการปฏิบัติต่อรูปปั้นสิงห์ พันนาการดังกล่าวนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบกล่าวคือ การผูกโยงความคิดและตัวตนของผู้คนในพื้นที่ในระดับจุดเริ่มต้น ตั้งแต่สถานที่ วัตถุ การสร้างเรื่องเล่าเชิงอำนาจ การสร้างความหมาย สู่การปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีจุดหมายเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับทัศนะของศรีศักร วัลลิโภดม (2544) ที่ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า ชุมชนได้สร้างความหมายให้แก่พื้นที่ที่มีความสำคัญในชุมชน ผ่านการผูกเรื่องราว ตำนาน ในอดีตเป็นเรื่องราวเล่าขานต่อกันมา จนกลายเป็นความเชื่อในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งตำนานได้ผูกโยงความเป็นตัวตนของคนในชุมชน เข้ากับพลังอำนาจบางอย่างที่อธิบายไม่ได้ระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งก็สอดคล้องกับทัศนะของ ปฐม หงส์สุวรรณ (2557 :168) ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นจึงมีการสร้างเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีความสำคัญ ต่อวิถีชีวิตของผู้คนและชุมชนบ้านเมือง อันเป็นการตอกย้ำให้เห็นคุณค่าอำนาจอุดมการณ์ทางความเชื่อแบบจารีตท้องถิ่นเพื่อควบคุมและใช้เป็นกลไกในการจัดระเบียบทางสังคมให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนท้องถิ่นได้ ดังนั้นประเด็นเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับสิงห์คู่จึงเป็นในตำนานผ่านการขัดเกลาของคนในพื้นที่บวกกับการแสดงออกทางความเชื่อและการเล่าสืบทอดกันมาทุกยุคสมัยจนกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่รูปปั้นสิงห์คู่กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred space) ในชุมชน

2. การยกสถานะรูปปั้นสิ่งค้ำชูโบราณสู่สถานะเจ้าพ่อสิ่งค้ำชูศักดิ์สิทธิ์

การยกสถานะรูปปั้นสิ่งค้ำชูโบราณสู่สถานะเจ้าพ่อสิ่งค้ำชูศักดิ์สิทธิ์ เป็นการยกสถานะรูปปั้นสิ่งทั่วไปผ่านการให้ความหมายของชาวบ้านในพื้นที่เพื่อให้รูปปั้นสิ่งค้ำชูถูกจัดอยู่ในสถานะที่สูงขึ้นมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติสามารถปกป้องภัยให้มนุษย์ได้และทำให้มนุษย์เกิดความเคารพยำเกรง ดังนั้นการยกสถานะดังกล่าวจึงมีลักษณะการเชื่อมโยงจากปรากฏการณ์หลายส่วนด้วยกัน ทั้งการเชื่อมโยงจากตำนานเรื่องเล่า การให้ความสำคัญต่อรูปปั้นสิ่งค้ำชูของคนชุมชน พฤติกรรมของผู้คนที่แสดงออกในการขอพรหรือการบนบาน ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นในทางดี จนนำไปสู่การยกระดับหรือเลื่อนสถานะรูปปั้นสิ่งค้ำชูให้สูงขึ้นดังเช่นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามที่ต่างๆ ที่มีฐานะเป็นเจ้าพ่อ เจ้าปู่ เช่น เจ้าพ่อศรีสุทโธ เจ้าพ่อเสือ ทั้งนี้เพื่อให้มีบทบาทในการดลบันดาลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ฤทธิ์ สุมาลี (2558:47) ได้ศึกษาข้อสังเกตเชิงแนวคิดที่ว่าด้วยพลวัตความเป็นท้องถิ่นอีสานในบริบทของสังคมสมัยใหม่ : มองผ่านปฏิบัติการทางสังคมและโครงสร้างสังคมของความเชื่อผีปู่ตาและผีคุ้มครองชี้ให้เห็นว่า “ผีปู่ตาที่ยังคงเหลืออยู่นั้น นอกเหนือจากวาทกรรมของ “ความศักดิ์สิทธิ์” หรือความนับถือศรัทธาตามจารีตเดิมของคนในชุมชนแล้ว ยังได้ถูกตีความใหม่ โดยปรับเปลี่ยนหน้าที่จากผู้ชี้แนะ อำนาจความสะกดและช่วยเหลือในด้านการผลิตการเกษตรไปสู่บทบาทของผู้ดลบันดาลโชคลาภ ช่วยเหลือสรรพทุกข์ของผู้คนในระดับ “ปัจเจกชน” มากขึ้น (เหมือนกับบรรดาเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทั้งหลาย เช่น การขอเลขเด็ด ฯลฯ) และการเข้าถึงผีปู่ตาซึ่งสามารถทำได้ตลอดปีทั้งบนบานและเซ่นไหว้”

3. การสร้างประเพณีรูปปั้นสิ่งค้ำชูผสมผสานสู่ประเพณีประจำปี

การสร้างประเพณีรูปปั้นสิ่งค้ำชูผสมผสานสู่ประเพณีประจำปี เป็นการนำรูปปั้นสิ่งค้ำชูมาเข้าร่วมกับประเพณีสงกรานต์ เกิดเป็นการผสมผสานประเพณีที่มีอยู่เดิมผนวกเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน นำไปสู่การยอมรับและปฏิบัติในพื้นที่ร่วมกัน โดยมีรูปแบบ จุดมุ่งหมาย มีการประกอบกิจกรรม มีมิติและอุดมการณ์ บนฐานของความต้องการที่จะให้ชุมชนของตนเองได้รับผลประโยชน์ อันจะนำไปสู่พื้นที่ที่มีการดำรงอยู่ของประเพณีเดิมและสิ่งที่น่าสนใจเข้ามาใหม่ในแบบผสมผสานหรือประดิษฐ์ขึ้นให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การหยิบยกวัตถุโบราณในพื้นที่ของตนเองมาประกอบสร้างขึ้นต่อเติมผ่านประเพณีแบบผสมผสาน การเฉลิมฉลองในเทศกาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eric Hobsbawm 1983 (อ้างในเมธาวี ศิริวงค์ 2556:14) ที่ได้อธิบายประเด็นเรื่องประเพณีที่ว่า ประเพณีที่ถูกสร้างขึ้น เป็นแบบฉบับของกสนปฏิบัติชุดหนึ่ง โดยปกติจะรับรู้กันผ่านพิธีกรรมหรือสัญลักษณ์ มุ่งปลุกฝังคุณค่าด้วยการทำอย่างซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งมีนัยสัมพันธ์กับอดีต เพื่อความจริงแท้ของประเพณี ทั้งที่ความจริงอาจจะเกิดจากความขัดแย้งระหว่างสิ่งเก่าและใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบางครั้งประเพณีเก่าไม่อาจปรับเปลี่ยนตัวให้เข้ากับสภาพสังคมใหม่ที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องเกิดกระบวนการที่ทำให้มันกลายเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วยการสร้างประเพณีใหม่

ดังนั้นในประเด็นการสร้างประเพณีรูปปั้นสิ่งค้ำชูผสมผสานสู่ประเพณีประจำปีของชาวบ้านวัดบ้านโคกตาลนั้นจึงมีลักษณะพยายามสร้างประเพณีขึ้นใหม่นั้นคือ ประเพณีแห่เจ้าพ่อสิ่งค้ำชู ซึ่งมีรูปแบบการทำกิจกรรมการใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นประเพณีในพื้นที่อย่างเป็นทางการ เพื่อเป้าหมายที่มีอุดมคติร่วมกันคือประเพณีที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้กับประเพณีเดิมนั้นต้องสามารถรับใช้สถานการณ์ของสังคมได้และตอบสนองความรู้สึก

ของคนในพื้นที่อย่างมีคุณค่า และที่น่าสนใจคือการสร้างประเพณีดังกล่าวจะส่งผลต่อเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของผู้คนในอนาคต

4. การขนานนามขอพรรูปปั้นสิ่งคู่สู่อิทธิกรรมบวงสรวงประจำปี

ประเด็นการขนานนามขอพรรูปปั้นสิ่งคู่สู่อิทธิกรรมบวงสรวงประจำปี เป็นการสืบเนื่อง ความต้องการของผู้คนในพื้นที่ที่ต้องการให้เกิดการบวงสรวงขึ้น เพราะเชื่อว่า อำนาจของเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่นั้นมีความศักดิ์สิทธิ์จริง โดยเฉพาะความสำเร็จที่เกิดจากการขนานนามหรือการขอพรในสิ่งที่ตนเองอธิษฐาน ทำให้เกิดพลังอำนาจอย่างสูงต่อการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงขึ้น ทำให้การบวงสรวงได้ถูกยกระดับให้เป็นกฎระเบียบหรือจารีตประเพณีที่ชาวบ้านต้องกระทำการบูชาเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่นั้นในทุกๆ ปี ผู้เขียนจึงมองว่า อิทธิพลของความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองพิจารณาเอาไว้ต่อเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่นั้น เป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การประกอบพิธีกรรมบวงสรวงขึ้นและและกลายเป็นพิธีกรรมประจำปีของชาวบ้านในพื้นที่ที่ทุกคนสามารถแสดงออกร่วมกันและเกิดการปฏิสัมพันธ์กันที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับทัศนะของ สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ (2556:50) ที่ได้กล่าวว่า การประกอบประเพณีพิธีกรรมการบวงสรวง แสดงออกผ่านอารมณ์และพิธีกรรมที่เข้มขลังศักดิ์สิทธิ์ในขณะกล่าวคำบวงสรวง ถูกถ่ายทอดและซึมซับผ่านจิตใจของประชาชน ส่งผลต่อสภาพการดำเนินชีวิต และสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม ตลอดจนการแสดงออกถึงความเคารพเชื่อฟัง ความกตัญญูกตเวทิตะ ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ การสรรเสริญสดุดีวีรกรรมของวีรบุรุษ การยึดมั่นในความดีงามและประเพณีปฏิบัติ จึงนับเป็นการรักษาไว้ซึ่งระบบแห่งสังคมและก่อให้เกิดสันติสุขแก่ชีวิตและสังคมโดยภาพรวม

ดังนั้นในประเด็นนี้ จึงมีความน่าสนใจที่ว่า การรับบวงสรวงเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่วัดโคกตาลจึงเป็นการเลือกใช้พื้นที่ที่จะสร้างแนวปฏิบัติของคนในพื้นที่ร่วมกัน ทั้งยังเป็นการเพื่อปรับตัวทางวัฒนธรรมของตนเองในด้านการแสดงออกต่อสังคม หรือทำให้เกิดการเคลื่อนไหวผ่านการมีส่วนร่วม ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้มีพลังต่อความรู้สึกถึงที่ปฏิบัตินั้นมีผลประโยชน์ต่อตนเองและพื้นที่ที่อาศัยอยู่

อีกทั้งพิธีรับบวงสรวงยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในแง่ของความสัมพันธ์ต่างๆ เช่น การเสริมกำลังใจต่อการดำเนินชีวิต การสร้างสรรค์พิธีกรรมขึ้นใหม่ที่เกิดจากวัตถุโบราณ(Ancient Material) ในพื้นที่ การอนุรักษ์วัตถุโบราณ ของชุมชน การสร้างค่านิยมทางความเชื่อ การกฎหรือจารีตของหมู่บ้าน เป็นต้น

5. การสืบสานประเพณีเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่อิทธิกรรมบวงสรวงประจำปี

ประเด็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชาวภูสิงห์ผ่านรูปปั้นเจ้าพ่อสิ่งคู่คู่นั้นประกอบไปด้วยหลายส่วนด้วยกัน ทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ ภาษา แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (Holy place) เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในวัฒนธรรมของตนเอง และวัตถุโบราณในลักษณะของความพยายามเสนอหรือนิยามความเป็นตัวเองหรืออัตลักษณ์ (Identity) ผ่านกิจกรรมหรือประเพณีที่ปฏิบัติร่วมกันเพื่อยืนยันความเป็นอัตลักษณ์พื้นที่ของตนเอง ความพยายามนำเสนออัตลักษณ์ในพื้นที่ของตนเองเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่เป็นฐานในการทำความเข้าใจการสร้างอัตลักษณ์ และแสดงถึงภูมิปัญญาอันเป็นรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของชาวภูสิงห์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา อภินันท์ ธรรมเสนา (2553:198) ที่ได้ศึกษาฉายภาพ “ยอง” ในมุมมองของละอ่อน:การประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นยอง พบว่า การก่อตัวขึ้นของอัตลักษณ์ “ความเป็นยอง” เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสท้องถิ่นนิยมที่เติบโตขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 2530-2540 ซึ่งส่งเสริมกระบวนการสร้าง “คุณค่า” ให้กับความเป็น

ท้องถิ่น ด้วยการกระตุ้นให้ผู้คนในท้องถิ่นกลับไปค้นหารากเหง้าและภูมิปัญญาของตนเอง จนเกิดเป็นกระแสหรือพื้น
วัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมาในที่สุด สำหรับกระบวนการประกอบสร้าง “ความเป็นยอง” มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็น
ระบบตั้งแต่ในช่วงปลายทศวรรษที่ 2530

ดังนั้นการที่ชาวบ้านวัดโคกตาลและพื้นที่ใกล้เคียงได้พยายามเสนออัตลักษณ์ของตนผ่านประเพณี
พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อสิงห์คู่นั้น จึงเป็นการกล่าวได้ว่า มีลักษณะของการเคลื่อนไหว และตีแผ่เรื่องราวทาง
ประวัติศาสตร์ของตนเอง ผ่าน ภาษา แนวคิด ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม สัญลักษณ์สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการ
กระตุ้นผ่านรูปแบบของกระบวนการทางประเพณีและพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของตนเองท่ามกลางกระแสของสังคมที่
เปลี่ยนแปลง

ข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า รูปปั้นสิงห์คู่วัดบ้านมีความเชื่อว่ามีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ได้ถูก
ประกอบสร้างขึ้นผ่านความรู้ ประสบการณ์ เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ ประเพณีพิธีกรรมจนนำไปสู่การสร้าง
ความหมายเพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมของตนเองพื้นที่อาศัยของตนเองให้มีความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ
แนวคิด Stuart Hall (อ้างใน นิมิตรชัย ชูบุ 2559 :72) ที่ได้อธิบายว่า การประกอบสร้างความเป็นจริงตามการ
อธิบายของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม เชื่อว่าความรู้ที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น และสังคม เป็นความรู้ที่ไม่ได้
รับรู้โดยตรง ฉะนั้น มนุษย์ควรรับรู้โลกและสังคมด้วยตนเองและสละทิ้ง ประสบการณ์ที่ได้ผ่านผู้อื่น กล่าวคือ รับรู้
ประสบการณ์ สำนึกค่านิยม โลกทรรศนะเฉพาะตัวจากการ ได้สัมผัสกับโลกโดยตรง และเมื่อมนุษย์มีประสบการณ์
ตรงกับสิ่งต่าง ๆ แล้วมนุษย์ก็จะให้ความหมายแก่สิ่งเหล่านั้น และโลกตามการรับรู้ของตน พฤติกรรม/การกระทำ
ของมนุษย์จึงเป็นผลจากวิธีการที่มนุษย์ให้ความหมายแก่โลก จะเห็นได้ว่า มนุษย์สร้างโลกทางสังคม (social
world) ด้วยตนเอง ความรู้ของมนุษย์จึงเกิดจากการสร้างโลกทางสังคมจากการสร้างความหมายให้แก่การกระทำ
ของตนเองและผู้อื่น ขณะความศักดิ์สิทธิ์ ก็เป็นการประกอบสร้างขึ้นที่มีความสำคัญต่อพื้นที่ที่ชาวบ้าน เพราะพื้นที่
ที่ถูกสร้างขึ้นของตนเองนั้นในมิติของความศักดิ์สิทธิ์ คือการสร้างโลกหรือสังคมของความศักดิ์สิทธิ์ ผ่านประเพณี
พิธีกรรมที่ตั้งที่ เดอร์โคม (อ้างแล้ว) อธิบายการบูชารูปปั้นของชนเผ่าว่า เมื่อชนเผ่าเคารพบูชาสัญลักษณ์ totem ก็
เหมือนกับการบูชาเผ่าชนของตนเอง ซึ่งหมายถึง ความเหนือ (superiority) และความมีอำนาจ มีความเชื่อแผ่ของ
กลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดในตัวสมาชิกประสบการณ์แห่งความศักดิ์สิทธิ์ อันมีการเน้นย้ำด้วยการปลุกฝังความเชื่อที่เรียกว่า
myth และมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง เมื่อศาสนาต่าง ๆ ได้เข้าถึงความคิดที่ว่าด้วยพระผู้เป็นเจ้า สิ่งที่เป็นความคิดนั้น
เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของตัวของสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแบบและพัฒนารูปแบบส่งเสริมประเพณีที่เจ้าพ่อสิงห์คู่วัดบ้านโคกตาลให้เป็น
ประเพณีประจำปีของชาวภูสิงห์เพื่อยกระดับให้สูงขึ้นอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในเชิงท่องเที่ยวและ
คุณภาพทางเศรษฐกิจภายในชุมชน

บรรณานุกรม

- ชานนท์ ไชยทองดี. (2557). เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์กับการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม, (น. 72-89).
- ธนวรรณ นิธิภานันท์. (2556). ประเพณีประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลงที่หัวหิน. มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 32 (3) ก.ย. - ธ.ค. 58 (น, 142-158).
- นวรรตน์ บุญภิลละ. (2559) อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไท กรณีศึกษาบ้านนาบุงตำบลนาบุง อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดอุดรธานี. วารสารพื้นถิ่นโขง ซี มูลปี ที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม) 2559, (น.134-165)
- นิมิตรชัย ชูบุ และคณะ. (2559).การประกอบสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมของวัดเขียนบางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 23 มิถุนายน 2559 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, (น, 69-88).
- ณรงค์ฤทธิ์ สุมาลี. (2558). ข้อสังเกตเชิงแนวคิดว่าด้วยพลวัตความเป็นท้องถิ่นอีสานในบริบทของ สังคมสมัยใหม่ : มองผ่านปฏิบัติการทางสังคมและโครงสร้างสังคมของความเชื่อผี ปู่ตาและผีคุ้มครอง. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 26 ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2558, (น. 26-51).
- ณัฐธัญญา พรรณรัตน์. (2559). การสร้างความหมายเกี่ยวกับ“แม่ย่านางเรือ”ของชาวประมง บ้านจังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี ปีที่ 10 ฉบับที่ 23 เดือน กันยายน - ธันวาคม 2559, (น. 33-40).
- ปฐม หงส์สุวรรณ. (2557). ดงภูดิน : เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์กับปฏิบัติการสร้างความหมายว่าด้วยสิทธิชุมชน. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง : ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2557 (น. 167-192).
- พระครูสิริรัตนานุวัตร. (2558). การบนบาน บวงสรวง: แนวคิด หลักการ และอิทธิพลต่อสังคมไทย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมธาวี ศิริวงศ์. (2556). ประเพณีประดิษฐ์กับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม กรณีศึกษางาน เทศกาลประเพณีแซนโฌนตา อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิระโชค วีระสย. (2553). ประกอบปรัชญาเชิงศาสตร์ การเข้าสู่ความรู้ นักคิดผู้บุกเบิก Durkheim โลกที่แปรเปลี่ยนไป และกระแสร่วมสมัย. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาขอบเขต และวิธีการศึกษา.

สถาพร เก่งพานิช. (2559). การจัดการพื้นที่ภูเขาศักดิ์สิทธิ์วัดม่อนพระยาแช่ให้เป็นสถานที่แสวงบุญและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ. (2556). การศึกษาคาบวงสรวงในประเพณีและพิธีกรรมทางล้านนาที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี ปีที่ 7 ฉบับที่ 13 เดือนมกราคม 2556, (น. 35-54).

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2544). พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมและพิธีกรรม. กรุงเทพฯ:อัมรินทร์

อภิรักษ์ ธรรมเสนา. (2553). ฉายภาพ “ยอง” ในมุมมองของละอ่อน:การประกอบสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นยอง” ผ่านสารคดีชุมชนของกลุ่มเยาวชนชุมชนวัดประตูปา อ.เมือง จ.ลำพูน. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1/2553, (น. 193-228).

เว็บไซต์

<http://www.mueangkhukhanculturalcouncil.org/2014/11/blog-post.html> พระแก้วเนรมิต และองค์พระพญาครุฑ องค์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่ เมืองขุขันธ์. (2550). (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561).

<http://www.vcharkarn.com/varticle/38117>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2561).